

1. דרש רב נחמן בר רב חסדא: מאי דכתיב "וייצר ה' אלהים את האדם" בשני יודין? – שני יצרים ברא הקדוש ברוך הוא, אחד יצר טוב ואחד יצר רע. מתקיף לה רב נחמן בר יצחק: אלא מעתה, בהמה דלא כתיב בה "וייצר" לית לה יצרא? והא קא חזינן דמזקא ונשכא ובטא! אלא כדרכי שמעון בן פזי, דאמר רבי שמעון בן פזי "אוי לי מיוצרי ואוי לי מיצרי". אי נמי כדרכי ירמיה בן אלעזר. דאמר רבי ירמיה בן אלעזר: דו פרצופין ברא הקדוש ברוך הוא באדם הראשון, שנאמר: "אחור וקדם צרתני".

1. Rav Nachman bár Rav Chiszda magyarázta: Mit jelent az alábbi paszukban „Megformálta a Név, Isten, az embert” az, hogy két jod áll? Mert két vágyat teremtett belé az Áldott Szent. Egy a jó vágy, a másik a rossz vágy. Ellenkezett vele Rav Nachman bar Jicchak: Ezek szerint az állatok, amelyek formálásá nem két joddal szerepel, nem rendelkeznek vágyakkal? Hiszen látjuk, hogy kárt okoz, harap és rúg. Inkább Rabbi Simon ben Pázi véleménye helyes, aki így mondta: „Jaj nekem a Formálóm és jaj nekem a vágyam miatt!” Másképp mondva Rabbi Jirmeja ben Elazar mondása a helyes, aki így fogalmazott: Két arccot teremtett az Áldott Szent ős-Ádámnak a zoltárversnek megfelelően: „Hátulról és előlről is szorongattál” (Brachot 61a)

K1: Mi a különbség Rav Nachman bár Rav Chiszda, Rabbi Simon ben Pázi és Rabbi Jirmeja ben Elazar megfogalmazásai között az emberben fellépő kétpólusú lelki feszültséggel kapcsolatban?

K2: Freud szerint minden pusztító vágy, minden félelem mélyén ugyanaz a halálfélelem (életfélelem, halálösztön) áll. Emiatt szerepel vágy a יצר fordításaként, hogy hangsúlyozza a „vágygazdálkodás,” mint lelki folyamat jelentőségét. Melyik bölcs megfogalmazása áll a legközelebb ehhez?

2. שלשה מביאין לידי דאגה. צער גדול. וגדול צפרנים. ובגדים פצועים:

2. Három, ami az aggodalomba taszít: nagy fájdalom, hosszú körmök és szakadt ruha. (Kol Bo 118:11)

K3: Ki aggódhat itt? A szemlélő vagy az alany?

K4: Esetleg a gyász jelenik-e meg itt a fájdalomban és elhanyagoltságban? Ha igen, mi köze az aggodalomhoz?

3. דאגה בלב-איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה:

3. Az emberi szív aggodalmát törje le, és a jó szó vidítsa fel! (Péld 12:25)

4. "דאגה בלב איש ישחנה", רבי אמי ורבי אסי, חד אמר: ישחנה מדעתו, וחד אמר: ישחנה לאחרים.

4. Az emberi szív aggodalmát törje le. Rav Ámi és Rav Ászi egyike szerint úzze ki az elméjéből, másika szerint beszélgesen másokkal. (Joma 75a)

K5: Melyik megoldás működőképesebb, miért?

5. דאגה בלב איש ישחנה, כל המדות הם צפונים בנפש האדם עד שהרוח מעלה איזה ציור על הלב, ויש בכח האדם להעלות את הציור למעלה וכן להשפילו למטה, למשל יכול לעורר ציור טוב או רע מן

המדות ואז יבא בו הרוח ויגלהו ויעלהו אל הלב להמשיל בו הציור הלז, כמו ציור הגאווה או הענוה הקנאה והתאוה וכדומה, ובין כחות הנפש נמצא ג"כ הדאגה, שהוא מה שאדם דואג על העתיד, והציור הזה כשימשול בלב מנפש ועד בשר יכלה, שגם העשיר והשליח כשתמשול הדאגה בלבו ידאג על העתיד פן יחרב ביתו פן יכלה עשרו פן ימותו בניו פן ימשלו אויביו עליו וכדומה, והוא ביגון תמיד, ועת יעלה ציור הדאגה בלב נתן החכם ב' עצות לזה, א] להשפיל הציור הלז ולהורידו אל עומק הנפש ושם בחשך שמו יכוסה ע"י שיסיח דעתו מרעיונות כאלה ולא ידאג, ב] שיעלה על לבו ציורים טובים מתנגדים לציורי הדאגה, למשל יצייר שאחריתו טוב שביתו יעמוד נכון שהוא מלא ברכת ה', ושיש תקוה לאחריתו. וז"ש דאגה בלב איש כשעלה ציור הדאגה וימשול בלב, העצה, או שישחנה ויורידנה למטה, או שישמחנה בדבר טוב, וע"י ציור טוב לעומת ציור הרע והמעציב ישמח אותה, וכן אמרו חז"ל חד אמר יסיחנה מדעתו וחד אמר יסיחנה לאחרים, ושניהם אמת ומיוסדים בשני חלקי הכתוב, במ"ש ישחנה הוא שיסיחנה מדעתו, ובמ"ש דבר טוב ישמחנה הוא שיסיח אותה לאחרים ר"ל לרעיונות אחרות טובות משמחות:

5. Az emberi szív aggodalmát törje le. Az ember személyiségjegyei rejtettek a lélekben, amíg a szellem fel nem emel egy mintát a szívbe. Az embernek van ereje, hogy továbbemelje, vagy letörje. Például fel tud ébreszteni egy jó mintázatot, vagy akár rosszat, a szellem jön és felfedi és felemeli a szívig, hogy uralja el ezen mintázat. Ilyen a gőg mintázata, vagy az alázaté, az irigységé vagy a (nemi) vágyé, stb. Az lélek erői között található az aggodalom is, amit az ember a jövő miatt érez. Amikor ez a mintázat uralkodik el a szíven, a lélektől a testig képes rá. Ha éppoly gazdag és békés is de az aggodalom rágja a szívét, jaj, leomlik a háza, jaj, megszűnik a gazdagsága, jaj, meghalnak a fiai, jaj, az ellenségei uralkodnak rajta, stb, ő meg állandóan nyűglődik. A bölcsek aggodalmas mintázatú szívre két tanácsot adtak: A) Törjék le e mintázatot és űzzék a lélek mélyére, tartsa ott betemetve azáltal, hogy hasonló ötletektől mentesítse elméjét. B) Emeljen szívébe jó mintázatokat, ellenzendő az aggodalmat. Például képzelje el, milyen jó a jövője, a háza milyen klasszul áll, telve a Név áldásával és egyáltalán van reménye szép jövőre. Amikor azt mondtuk, hogy a szív aggodalma, amikor felszáll és mintázatként uralkodik a szíven akkor a tanács: vagy nyomja el és űzze mélyre vagy örüljön jó szavaknak és e jó mintázat által a rossz és elszomorító ellenében felvidítja. Pont így mondták áldott emlékü bölcseink is: egyik szerint űzze ki elméjéből, másik szerint beszélgesen másokkal. Mindkettő igaz és az Írás két felében megalapozott. A „nyomja el”=„űzze ki elméjéből,” a „jó szó vidítsa fel”=„beszélgesen másokkal,” azaz más, jó és vidám ötletekkel. (Malbim Péld 12:25-höz)

(A mintázatként fordított **ציור**, a lélek mélyéről tör fel. Hasonló ahhoz, ahogy a művészi alkotás során a forma létrejön, de ott nagyon fontos a mélylélek indulati jellegű forrása mellett a szellemi forrás is. Malbim a modern lélektan forradalma idején fogalmazta meg ezt a magyarázatát, amely sok tekintetben rímel arra.)

6. ואל תתייאש מן הפורענות כיצד. מלמד שיהא לבו של אדם מתפחד בכל יום [ויאמר אוי לי שמא יבא עלי פורענות היום ושמא למחר ונמצא מתפחד בכל יום] שנאמר כן באיוב (איוב ג) פחד פחדת:

6. Ne csüggedjünk, lesz büntetés! Hogyan értsük ezt? Azt tanítja, hogy minden nap féljen az ember szíve. És mondja: jaj nekem, talán épp ma kapom a büntetésemet, talán holnap! Emiatt fél is minden nap. Így mondja Jób is: Félve féltem. (Avot deRabbi Natan 9:5)

K6: A büntetéstől való félelem közismert. Mit jelent félni a büntetés elmaradása miatt?